

Szakmai beszámoló

"Tata Város Önkormányzata pályázatot nyújtott be a TOP-5.3.1-16-K01-2017-00002 számú „Helyi identitás és kohézió erősítése Tata és környéke borvidékén” címmel, konzorciumban Baj, Szomód, Neszmély, Dunaalmás és Dunaszentmiklós településsel.

A projekt célja, hogy a területen élők– mint Tata és környéke borvidékhez tartozó települések - lakosainak közösségi identitása kialakuljon és erősödjön, segítségül hívva ehhez a közösségfejlesztés különböző eszközeit, a közösségi részvételre épülő tervezési gyakorlatokat, közösségfejlesztő programokat, kiegészülve bűnmegelőzési, közbiztonsági és közlekedésbiztonsági programokkal."

A pályázat kapcsán a 6 településen megtartott tervezési alkalmakon az egyes, már működő közösségek közötti közreműködés erősítése, a közösen végzett tevékenységek fejlesztése, a közösen kitalált alkalmak sikeres megvalósítása érdekében az új lakosok bevonása mellett az elsőként megfogalmazott cél a programokon a lehető legtöbb résztvevőszám elérése.

A településeken több-kevesebb rendezvény zajlott már a projekt indulása előtt, de mindenhol igyekeztek a korábban elmaradt események újra megtartására, a már működő programok újragondolására, esetleg átalakítására, magasabb színvonalon történő megvalósítására, valamint a tervezési alkalmakon felmerült igény szerint új rendezvények bevezetésére, lehetőség szerint ezeknek hagyományt teremtve.

A tervezési alkalmakon minden településen kialakult egy-egy Cselekvési Terv, ami szerint a következő 3 év folyamán a települések közösségfejlesztői minden programot maradéktalanul megvalósítottak, mindamelllett, hogy a 2020-ban berobbant COVID járvány nagyon megnehezítette és átformálta az előre tervezett folyamatot.

A negyedévenként, minden helyszínen közösen megszervezett **lakossági/részvételi fórumok** kiváló alkalmat adtak arra, hogy a folyamatok egyes lépcsőit értékeljük, az igényekhez igazítsuk, a közreműködő közösségekkel, lakosokkal újra gondoljuk. Így lehetőség nyílt a lehető legtöbb résztvevő elérésére és sikeres események megtartására. A világjárvány idején telefonos, online, és levelezés útján zajlottak az egyeztetések, vagy kisebb létszámú fórumok kerültek megrendezésre.

Agostyán

A településen a projekt kezdete előtt gyakorlatilag nem volt olyan egyesület, program, amely összefogta volna a közösséget. A tervezési alkalmakon számos ötletet hoztak a résztvevők, amelyekből sokféle megvalósítandó program épült fel. Ezek alapján épült fel a cselekvési terv, negyedévente mintegy 3-6 rendezvénnyel.

Programok, folyamatok - Agostyán nem önálló település, Tatához tartozik, annak egyik kerülete, aminek számos pozitív és negatív hatása van. A lakosok szükségesnek tartották egy érdekképviselői csoport létrehozását, amivel eredményesebben tudnák jelezni a város felé a megoldandó problémáikat. Ez a törekvésük részben sikerült és az új programok során sok kívánságuk megoldódott. Egy emlékszoba kialakítását is tervbe vették, ebből végül 2 nagyon tartalmas tabló készült el, és nyert kiállítást a faluházban. A Tündéerkert kialakítása 3-féle őshonos gyümölcsfajta ültetésével kezdődött el, a folyamatos gondozás és a bővítés a pihenőrésszalakításával egész évben feladatot ad a lakosoknak. A hagyományos Agostyáni búcsút a Tata és Térsége Kézműves Egyesület tagjai kézműves foglalkozásokkal tették gazdagabbá a pályázat adta keretek között, a Gombafesztivál pedig az óvodások által készített kiállítással bővült. A pályázat nagy segítséget jelentett a borászati hagyományok újraéledésének, először borkóstolóra való felkészítő kurzust, borkóstolót szerveztek a lakosoknak, majd a szüreti tudnivalókkal, tennivalókkal ismerkedhetett meg a település aprajánagyja.

A közösségi akciók során az egyik legsikeresebb rendezvény lett a Virágos Agostyán program, aminek keretei belül a településen élő lakosok sok-sok virágpalántával díszítették a település utcáit, tereit egy évben 2 alkalommal. Kitisztították a patakmedret, a templom környékét stb. is. A szomszédság ünnepen, a búcsú másnapján jótékonysági vásáron a kevésbé használt tárgyaikat árusították a helyi óvoda javára.

A helyi nyilvánosság fórumának a megteremtésére a tatai városi lapban negyedévenkénti megjelenés adott lehetőséget, amit jól kihasználtak a programok bemutatására.

Elmondható, hogy a számos program sok lehetőséget teremtett a lakosok közösséggé formálásában, hagyománnyá alakult a virágos városszépítő és a Tündéerkerti ősi fafajtaikat megőrző program. A Cselekvési terven túl is indultak közösségi események, önszerveződés által már énekkar és ezt szervező egyesület is alakult még a pályázat ideje alatt.

Baj

A településen a program kezdete előtt 3 nagy egyesület végzett közösségépítő munkát, de elsősorban a saját tevékenységüknek, érdeklődési körüknek megfelelő feladatokkal, programokkal foglalkoztak. Az egyes civil közösségek a sportéletet, a hagyományőrzést és a borászokat képviselték, valamint működött helyi nyugdíjasok klub is, de a közösségek között jelentéktelen volt az együttműködés.

1. Programok, folyamatok - A településen élő tősgyökeres és új lakosok együttműködése:

Ebben a programcsoportban a hagyományos, a településen már ismert, vagy korábban gyakorolt eseményeket a betelepülő lakosok bevonásával igyekeztek megszervezni, megtartani. Ilyen volt a Búcsú, karácsonyi közös díszítés, Falunapi közösségi színházi baji diákokkal, vagy éppen régi zenét megszólaltató táncos esemény. Mindegyik rendezvény széles körben kedvelt volt, így elmondható, hogy csatlakoztak a régi és a közelmúltban beköltözött lakosok is a programhoz.

2. Kiemelt ünnephez kapcsolódó közösségi események: A negyedévente megrendezett közösségi események a nagyobb nemzeti ünnepekhez kötődtek. Változatos módon, hagyományosan, vagy sajátos formában (Trianon esetében pl. gyermekek közreműködésével szervezett megemlékezés) zajlottak le, de teljesen új programot is (közösségi ház koszorúzása) lebonyolítottunk. Ezek a programok biztosan megvalósulnak a következő években is.

3. Helyi borospincék, borászatok bemutatkozása, borkultúra fesztivál formájában: A borászatok bemutatkozása fesztivál formájában nagyobb közönséget tudott megszólítani. A programok remek alkalmak voltak arra, hogy szélesebb körben megismerjék a baji borászatok tételeit, és egyéb gasztronómiai élménnyel is gazdagítsák a résztvevő lakosokat. A májfadöntés során a 2022-es Falunap idején a helyi borászatok különféle borokat hoztak kóstolni a lakosoknak. A zenés események során a helyi hagyományos zenék, táncok is megjelentek a programokon, melyek újabb hagyományátörökítő lehetőséget teremtettek meg. Hasonló rendezvény volt az évenkénti nyárváró program, amit a járvány okozta nehézségek ellenére is sikeresen megtartottak. A programok mindegyike megmarad a jövőben is, mert egy nagyobb települési esemény kísérőprogramjaként van lehetőség a megvalósításra.

4. Mesterklub- hagyományos ételek, kézművesség, szokások- közösségi akció: A 6 esemény mindegyikében hagyományos kézműves tevékenység jelent meg. Tartottunk mézeskalácsfestést, kézműveseknek kiállítást, fánk sütő versenyt. A nagy érdeklődésre tekintettel a jövőben is lesznek hasonló hagyományátadó kézműves tevékenységek.

Dunaalmás

I LOVE Dunaalmás program folyamatába a helyi lakosokat, szervezeteket és önkéntes segítőköt is sikerült bevonni. A település új turisztikai attrakcióval bővült, egy Pihenő tóval, melynek, és környezetének kialakítása csak a helyi közösség összefogásával és szinte megszámlálhatatlan munkaóra befektetésével jött létre. Az elkészült kiadványokon helyet kaptak az új látványosságok és a szintén civil segítséggel megújult nevezetességek is.

A „Dunaalmás története” kiadvány célja, hogy a településhez köthető hírességek ismertségének felépítése közösségi részvétellel valósult meg. 2022-ben lesz 80 éve, hogy Lenhardt György megjelentette Dunaalmásról szóló kiadványát. A könyvet az azóta történt események leírásával kívánjuk kiegészíteni. – Az összeállítás befejeződött, a nyomdai munkálatok folyamatban vannak, azonban a megjelenés formáját az időközben sokszorosára emelkedett költségek miatt újra kellett tervezni.

Fásítási kezdeményezés: kialakultak a közösségi ligetek. A Pihenő-tó környezetében egy platánliget, illetve egy éger fasor jött létre. A fát ültető személyek emléktáblákkal jelölhették meg saját fáikat. 2022 decemberében újabb csemeték kerültek a helyükre az időközben átadott kerékpárút mentén.

2020-ban 20 éves jubileuma volt az Öregdiák Találkozónak, amit hagyományosan a Dunaalmás Barátainak Köre Egyesület rendez meg. A pandémiás helyzet és a résztvevő korosztály érintettsége miatt két évvel el kellett halasztani. A pályázat kerete lehetőséget adott arra, hogy a településen hajdan végzett diákok találkozóinak felelevenítését képi, hangis és írásos gyűjtéssel gazdagítsák. Az anyagok gyűjtése az online-térben is nagyon sikeresnek bizonyult, a jubileumi találkozón készült fotókkal kiegészülve jelent meg a kiadvány.

Almási Búcsú. Dunaalmás védőszentjének ünnepéhez közelebb eső vasárnapon tartják az almásiak a hagyományos „Saláta-búcsút”. Ezt a templomhoz és a keresztényi léthez köthető hagyományt sikerült megújítani közösségi bevonással, tekintet nélkül a vallási felekezethez való hovatartozásra. A program mottója: „Töltekezzünk, ne költekezzünk!”

A hajdani dunaalmási borkultuszhoz kapcsolódó hagyomány, a szüreti felvonulás és a bormustra a helyi bortermelők és kis szolgáltatók bevonásával újult meg.

Dunaalmás Barátainak Köre a pályázat támogatásával a Hegyközséggel együttműködve programsorozatot hívott életre. A művelődési házban megtartott bormustrán túl a szőlő ültetvényeken tartottak kihelyezett bemutatókat és „workshop”-ot az érdeklődő fiataloknak.

Az elmúlt 3 évben Dunaalmáson a projektben résztvevő közösségfejlesztő és az önkormányzat részéről teljes munkaidőben foglalkoztatott közművelődési munkatárs olyan erős önkéntes bázist tudott kialakítani a helyi közösséggel, mely a civil szervezetekkel való korábbi szoros együttműködést is tovább erősítette.

Dunaszentmiklós

Dunaszentmiklós jó természeti adottságokkal rendelkező nemzetiségi település. A lakosok összetartóak, megteremtik maguknak a közösségi, szórakozási lehetőségeket. Mégis több eddig nem létező esemény a lakosok ötletei alapján a pályázat támogatásával nagyon sikeresnek bizonyult.

Az egyik legnépszerűbb programsorozat az óvodásoknak, kisiskolásoknak tartott mesedélután, - ahol felelevenítették a sváb hagyományokat, meséket, szokásokat, ételek elkészítését - mindig sokan jelentek meg.

A Niklo baráti egyesület a település boros közösségét fogja egybe, több tartalmas programot szerveztek, aktuális tennivalók megbeszélésére rendszeres találkozót tartottak. Sikeres volt a Nyitott pincék rendezvények és a Forralt bor fesztivál.

Nagy tömeget mozgató meg a lakosok között a horgászverseny, a kerékpártúra, az őszi kirándulás, és még a közös szemétszedés is.

Megállapítható, hogy a hagyományos, régóta megtartott programok mellett az újonnan kitalált és a pályázat támogatását élvező események sikeresnek is bizonyultak. Elmondható, hogy a legtöbb, valószínűleg hagyománnyá válik a településen.

Neszmély

A településen a kultúra teremtők és megtartók elfogytak, kiöregedtek vagy meghaltak. Hosszú idő óta nem volt szakember, aki a közművelődési színteret vezesse, programokat szervezzon, hagyományörző csoportokat újra verbuváljon. A kulturális élet színtere Neszmeélyen évekig nem funkcionált. A lakosok kedveszegettek, érdektelenek, inaktívák lettek.

A tervezési alkalmak segítségével egyértelművé ált, hogy a közösségek újraélesztését, a helyi programokat elsősorban a neszmélyi borkultúra megerősítésével, annak a településre gyakorolt pozitív hatásaira fogják alapozni.

E pályázatnak és a közösségi felmérésnek köszönhetően, a projekt részeként az önkormányzat és a helyi közösségfejlesztő támogatásával összesen 27 rendezvényt szervezett közösen a Neszmeélyi Szőlőbarátok Egyesülete és a Rétespajta Rendezvényház. A fő programok között szerepelt a Pünkösdi Kockáskötény Fesztivál, ami egy igazi helyi családi összejövetel. A pályázat erőforrásának felhasználásával valósult meg az Ívónapi Nyitott Pincék és az Őszi Újbor Kóstoló, és hasznos találkozó volt a projekt kezdetén a helyi és környékbeli boros gazdáknak és pincetulajdonosoknak szervezett „Neszmecsere” is.

Több lakossági fórum valósult meg, melyben tájékozódhattak a pályázati mérföldkövekről, az elért eredményekről, vagy az előttük álló feladatokról, programokról.

A pályázat Neszmeélyen elérte célját, hiszen a neszmélyi szőlő és bor hazai és nemzetközi hírnevének öregbítése, a szőlőtermesztéshez, a borászathoz és boriváshoz kapcsolódó kulturális értékek közvetítése és ápolása, a kulturált borfogyasztás népszerűsítése sikeresen megvalósult, emelve ezzel a helyi borkultúra színvonalát is.

Szomód

A Tervezési alkalmak során a meglévő programok mellett az alábbiakra volt igény, így ezek valósultak meg a pályázat segítségével.

Filmklub: A művelődési házban és a könyvtárban nagy sikert arattak a település múltjából előkerült vetített képösszeállítások, videófilmek, ahol régi rokonokat, ismerősöket fedezhettek fel a résztvevők.

Szomód emlékei: Ezzel a programmal a Szomódon élő és lakó, különleges látásmóddal helyismerettel, ismeretekkel megáldott személyek bemutatkozását segíthették elő. Készült drónfelvétel, és a történelem, az események képes felidézése is zajlott.

Pince túra: Ez volt az egyik legnépszerűbb program az idősebb korosztály részére, mivel a régen várt közlekedési kihívások a Dottó kisvonat igénybevételével megoldódtak, és így több generáció, nagymama - unoka tudott egyszerre eljönni a rendezvényre.

Ültess fát: A „zöldgondolkodás” meghatározó eleme a faültetés. Ez találkozott a szervezők elképzelésével a lakosok lelkes részvételével zajló zöldterületek beültetése során.

Lakossági fórum: A résztvevőknek lehetőségük volt az eddigi programok megvalósulásához, valamint a következő programok folytatásához véleményt nyilvánítani.

Levendula nap: A település külterületén tevékenykedő vállalkozóval a település adottságai figyelembevételével gyümölcsöző kapcsolat épült ki. Lehetőséget kapott a település turisztikai bemutatkozásra.

Nyitott tájház: Szomód egyik dinamikusan fejlődő területe a TÁJHÁZ. Ezt tették nagy közösségi térrel igényes, és nagyobb létszámú rendezvények befogadására is alkalmassá a tulajdonosok. A pályázat támogatásával többféle helyi program valósult meg itt.

Tegyük szebbé környezetünket: Mások szemetelnek, de mi ezt összegyűjtjük a megújuló személtalrakókban. Nehéz volt erre megmozgatni a település lakóit, de a pályázati támogatással többször sikerült megszervezni.

Klikkelj nagy: Az idősebb korosztályokra hatni türelmes megoldás és többszöri próbálkozás szükséges. Több héten át, visszatérő ismétlésekkel, számítógép ismeretek átadásával, okostelefon megoldások bemutatásával az érdeklődést mégis sikerült folyamatosan fenntartani. Sajnos Szomód lehetőségei az utolsó időben beszűkültek. A művelődési ház nagyterme életveszélyesé vált, hullik a mennyezete, az előtér konvektora tönkrement, mert a tüztere megrepedt. Az önkormányzat asztalokkal, eszközökkel együtt a könyvtárba költözött, így az csak heti egy napon, akkor is csökkentett időben tud nyitva tartani. Romlottak a körülmények a közösségi tér működtetésére, az energia drágulásának következményeit még nem látjuk.

Azok a közösségi rendezvények folytathatók tovább, amihez nem szükséges belső tér. A civil csoportok kirándulásainak létszáma megnőtt, ez jól jelzi a közösség igényét. A Filmklub, Szomód emlékei, Lakossági fórum, Klikkelj nagy szervezése lehetetlenné vált. A következő év eleje sok mozgásteret meghatároz, előre számolni nehéz.

Összegzés

A drogprevenciós film célközönsége az iskolás korosztály, nekik ajánlottuk és mutattuk be a 6 településen. A fiatalok körében ez tovább gondolásra adott lehetőséget, a legtöbb helyen komoly beszélgetés is elindult a film vetítése után. Az iskolában nagy hangsúlyt fektetnek a megelőzésre, így ilyen jellegű előadások a jövőben is várhatók lesznek. A rendőrség bevonásával a közlekedési és drogprevenciós foglalkozásokat - ahol erre lehetőség van - a táborszervezők beépítették a nyári táborok tematikájába.

Mi várható a jövőben?

A pályázat megvalósítási időszakában komoly együttműködés indult meg az egyes intézmények és a civil szervezetek között, így az ilyen jellegű együtt gondolkodás a jövőben biztosan tovább folytatódik. A programok egy részét nagyobb települési rendezvényhez kötötték, így azok valamilyen formában biztosan megjelennek továbbra is annak életében. Az önálló, eddig nem létező események közül néhány a legtöbb helyen hagyománnyá alakult, mivel a közösségi tervezésű eseményeket a lakosok találták ki, foglalmazták meg a pályázat elején. A megvalósítás folyamata megmutatta, hogy ezeket szükséges és érdemes tovább vinni. A nagyobb költségvetéssel járó programok, például helyi fesztiválok, zenei események is nagy sikert arattak, ha lesz hozzá megfelelő forrás, biztosan megrendezésre kerülnek, várhatóan újragondolt formában.

A covid világjárvány minden településen megnehezítette a programok megszervezését. A közösségfejlesztők segítségével új utakat jártak be, és más kapcsolódási pontokat (online fórumok) kerestek a lakosok. A szükség és a nehézségek még inkább összekovácsolták a közösségeket, új kapcsolatrendszerek jöttek létre, amelyek a jövőben is biztos alapjai lehetnek a települési eseményeknek, az élénk közösségi élet fennmaradásának.

Szvingel Kereskedési Cille